

05 A 441

05

A

441

IN NOMINE JESU.
DISSERTATIO SACRA

De

REDEMPTORE

GENERIS HUMANI, CHRISTO
JESU, EJUSQUE OFFICIO, SATISFACTIONE, AC MERITO.

Quam

Christo Redemptore docente,

In

Florentissima Wittebergensi Academia,

SUB PRÆSIDIO

VIRI

DN. JOHANNIS SCHARFII,

SS. Theolog Doctoris, ejusdemq; Professoris Ordinarij, celeberrimiq;, nec non alumnorum Elect. Ephori &c.

DN. Præceptoris, Promotoris, ac Patroni omni honoris ac debitæ observantiæ cultu ætatem prosequendi,

Publico modestoq; Eruditorum submittit

Examini

M. JOHANNES TECLENBURG,

BUTZFLEDA-Stadensis.

In majori Theologorum Auditorio,

Ad diem 18. Aprilis horis matutinis.

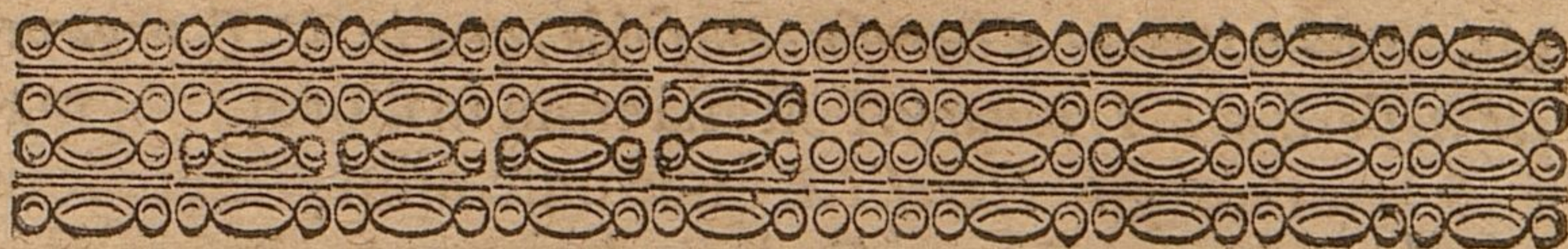
✻[+]✻

WITTEBERGÆ,

TTPIS JOHANNIS HAKEN, M DC L.

05 A 441

DISSERTATIO SACRA
DE
REDEMPTORE GENE-
RIS HUMANI, CHRISTO IESU, EJUS-
QUE OFFICIO, SATISFACTIONE AC
MERITO.

Erè graviterq; scribit S. Hierony-
mus, eruditissimus & graviss. Pater, in E-
pistol. ad Damasum Tom. 3. edit. Froben.
Basil. de anno M. D. LIII. p. 117. *Quicquid* *Trinitas*
in Veteri legimus Testamento, hoc idem in *in utroq;*
Evangelio reperimus: & quod in Evangelio fuerit lectitatum, *Testamen-*
hoc ex V. T. autoritate deducitur: nihil in eis dissonum, nihil *to prædi-*
diversum est. Et dicebant: Sanctus, Sanctus, Sanctus Domi- *cata.*
nus Deus Sabaoth. In ambobus Testamentis Trinitas prædica-
tur. Signanter & notanter ait, in ambobus Testamentis
prædicatur Trinitas. Intellige sanctissimam Trinitatem per-
sonarū divinarū in uno Deo. Quam ibidē in dicto Angelico ac
visione Esaiæ cap. VI. vers. 3. Sanctus, Sanctus, Sanctus Jehova
Deus Sabaoth, plena est omnis terra gloriæ ejus, prolixè atque
operosè inculcat. Neque v. solus Hieronymus ita do-
cuit olim, sed tota antiquitas & universa Ecclesia Chri-
sti, adeò ut secus sentientes & docentes non rarò hæreticis, incre-
dulis & incurabilibus doxosophis accensere nulli dubitaverint.
Epiphanius sanè de hæresibus antiquis sub V. T. disertè scri-
bit.

*Hæresis
Samaritanorum
in V. T.*

bit. Samaritanorum hæresin eam fuisse, quæ in V. T. negaverit mysterium S. Trinitatis. Post alia enim in illorum dogmatis & hoc redarguit *Hæres. IX.* quod dum nihil præter Mosis Pentateuchum de Veteri Codice admitterent, Resurrectionem carnis & unigeniti Filij & Spiritus sancti Divinitatem negaverint, putantes se idolorum repudiatâ superstitione unum Deum oportere colere, neq̃ τὸ ἀπεβέσσειν ἀπὶ γνῶναι, Ἰπμέλειαν suscepisse. Hanc Hæresin Samaritanorum, quam ipse primam post Gentilismum constituit: *ἡ πρώτη αἰρέσεων ἀπὸ γεγενῆσθαι τῆς ἀρμωδιῶν*, primam hæresin eorum, qui ad sacras literas provocant, his verbis refutat: *Διαρρήδην τίς ὕψους ὁ κύριος λέγει τῷ Μωυσεῖ: Manifestè itaq̃ & opportunè Dominus Mosis dicit: Adduc mibi in montem LXX. Seniores & accipiam de Spiritu tuo, & in illos effundam &c.* De Filio verò, uti cognosceremus, Pater ita loquitur: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Atq̃, vox ista, Faciamus, non unum duntaxat significat. Item: Pluit Dominus in Sodomam à Domino de cælo &c.* Hæc Epiphanius d. l. E quibus duo palam constant. 1. *Inter Judeos in Ecclesia Israelitica V. T. Hæreticos habitos fuisse, qui mysterium SS. Trinitatis inficiarentur.* 2. *Communem doctrinam in V. T. fuisse, Messiam, seu Christum esse verum Deum, ut & Spiritum Sanctum, ibiq̃ adeò notas & creditas fuisse distinctas Deitatis personas.* Sanctus Hilarius in lib. IV. & V. de Trinitate operosus valdè est in enodanda hac causa, & prolixè differit contra Hæreticos, qui ex lege & Prophetis unum Deum ita confitebantur, ut Christum verum Deum negarent, pluresque adeò in Deo personas tollerent. Contra ipse multis V. T. oraculis ostendit, unum quidem in lege ac Prophetis revelari, sed ita tamen, ut Christus quoq̃ Verbum Patris, & Angelus ejus sit verus Deus. Cujus instituti sui rationem sic prodit in lib. 1. de Trinitate pag. 7. & 8. Quartus, inquit, liber i-

nitium

nitium ex Hæreticorum doctrinis auspiciatur, proferens perfidia
expositionem, & subdolè eos ac per id impijssimè unum Deum,
ex lege defendisse convincens, omnibus legis ac Prophetarum
testimonijs ita demonstratis, ut sine Deo Christo, unum Deum
confiteri, irreligiositas sit, & confesso Deo unigenito Christo,
non unum Deum predicare perfidia sit. Quam in rem pro-
ducit dicta de creatione universi per verbum Dei Patris fa-
cta, urgetq; præcipuè illud, quando Elohim ait Gen. I. v. 26.
faciamus hominem ad imaginem nostram &c. Quæro, inquit
lib. IV. pag. 38. solumne sibi Deum locutum esse existimes, an ve-
rò sermonem hunc ejus intelligas, non sibi, sed ad alterum exti-
tisse? Si solum fuisse dicis, ejus ipsius voce argueris dicentis:
Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.
Deus enim per legislatorem secundum intelligentiam nostram
locutus est: verbis videlicet, quibus uti ipse nos voluit, cognitio-
nem eorum nobis, quæ gessit, impertiens. Significato namq; Dei
Filio, per quem facta sunt omnia, in eo quod dictum est: Et di-
xit Deus, fiat firmamentum: rursum ita dictum est: Et fecit
Deus firmamentum. Ne tamen hic quidam inanis ac super-
fluus sermo existimaretur, si sibi ipsi dixisset, ut fieret, & rur-
sum ipse fecisset. (Quid enim tam alienum ab eo, qui solus esset,
ut sibi faciendum diceret, cum voluntate tantum opus esset, ut fie-
ret?) absoluteq; voluit intelligi significationem hanc non ad se
tantum esse referendam, dicendo: Faciamus hominem ad i-
maginem & similitudinem nostram, sustulit singularis intel-
ligentiam professione consortij. Consortium autem esse aliquod
solitario ipsi sibi non potest. Neq; rursum recipit solitarij solitu-
do, faciamus. Neq; quisquam alieno à se, nostram loquitur.
Uterq; sermo & faciamus & nostram, ut solitarium eundemq;
non patitur, ita neq; diversum alienumq; à se significat. Huc
commodè refert. Prov. VIII. v. 22, 23. &c. ubi de sapientia
Dei creatrice omnium agitur, quam ille suo adversario re-

S. Hilarij
de Trini-
te ex V. T.

Etè opponit pag. 39. *ibid.* Sapiaentia, inquit, quam tu ipse Chri-
 stum confessus es, contraibit dicens: cum certos ponebat fontes
 sub cœlo, cum fortia faciebat fundamenta terra, eram apud illū
 cuncta componens. Ego eram, ad quem gaudebat, quotidie au-
 tem letabar in conspectu ejus in omni tempore, cum letaretur
 orbe perfecto, & letabatur in Filiis hominum! Conclusa est o-
 mnis occasio & eò arctatur ad veri confessionem universus er-
 ror. Adest Deo genita ante secula sapientia. Neq̄ solum adest,
 sed etiam componit. Est ergò componens apud ipsum. Dehinc
 ostendit, quod Angelus ille, qui apparuit Abrahamo Gen.
 XII. Jacobo cap. XXXII. v. 24. cap. XXXV. v. 1. Mose Exod.
 III. & c. fuerit increatus Angelus, nempe æternus Dei fili-
 us. Producit insuper non pauca oracula V. T. quibus asseri-
 tur divinitas Christi, utpote ex Mose, ejusq; cantico Deut.
 XXXII. cap. XXXIII. v. 16. 29. itemq; ex Prophetis Ps. XLV. v.
 8. Ps. II. v. 7. 8. Esa. XLV. v. 13. 14. 15. Os. I. v. 7. & c. De qui-
 bus S. Hilarij argumentis non sine causa scribit B. Luthe-
 rus in enarrationibus super Genes. cap. I. quod clara satis atq;
 valida sint in astruendis distinctis personis divinis, nec nisi
 ab impijs atq; incredulis improbari possint. Hujusmodi, in-
 quit pag. 5. *ibidē*, testimonia plurima passim extant, quæ opti-
 mus vir Hilarius diligenter collegit, quod si sint obscura aut pa-
 rum firma videntur, impijs & incredulis sic videntur: Pius fir-
 ma & satis clara sunt, quæ divinis literis prodita & ostensa sunt.
 Sciunt enim aliam personam dicentis Dei esse, & aliud non na-
 tuâ, sed persona, esse verbū, per quod omnia condita sunt & ad-
 huc hodiè conservantur & c. Similiter de Angelo increato
 præsertim ex Gen. XLVIII. v. 16. & Exod. III. v. 2. 4. 6. 14. 15.
 disserunt S. Basilus in lib. 2. contra Eunomium, & Cyrillus A-
 lexandrinus lib. 3. thesauri. c. 1. Eosq; qui negant illic Filium
 Dei apparuisse, incurabiles vocant, hæreticisq; assimilant.
 Dixit Angelus Mose: Ego sum Patris tui Abraham, & paulò
 post.

Lutherus
 de Testi-
 monijs V.
 T. ab Hi-
 lario colle-
 ctis.

incredu-
 lis sunt
 obscura.

post. Ego sum, qui sum Exod. III. v. 6. 14. Quis igitur, quærit M.
 Basilius d. l. idem Angelus & Deus? Nonne de quo dicimus,
 quod vocatur nomen ipsius magni consilij Angelus? Ego quidem
 non puto pluribus opus esse ad demonstrationem, verum amanti-
 bus Christum sufficere etiam recordationem. : His verò qui in-
 curabiles sunt, nullam utilitatem, ex multitudine eorum, NB.
 quæ dicuntur, accessuram esse. Patriarcha Jacobus Deum & An-
 gelum invocat, ut benedicat filiis Josephi. Gen. XLIX.
 v. 16. ubi rectè monet Cyrillus d. l. nos nugis hereti-
 corum contemptis Patriarcha verba breviter exponamus. Spi-
 ritu ergò ille Sancto ad veritatem dogmatum ductus, primò De-
 um orat, ut pueris benedicat, & simul etiam Angelum, qui libe-
 rabat eum ex omnibus malis: Ut per Deum Patrem ipsum signi-
 ficaret, per Angelum autem verbum Patris. Non enim ignora-
 bat, quia nomen ejus magni consilij Angelus est. Quod autem
 non Angelum (ut intelligunt heretici) sed Filiū Dei significarit,
 inde patet, quod cū dixisset Angelus, statim addidit, qui me li-
 berat ex omnibus malis & c. S. Augustinus quoq; lib. XVI.
 contra Faustum conceptis verbis docet: Angelum illum Ex-
 od. XXXIII. de quo dicitur, quod nomen Dei fuerit in medio e-
 jus, Christum fuisse, non creatum Angelum. Scrutetur, inquit,
 hunc locum non solum Manichæus, sed etiam Judæus, utrum de
 aliquo Angelo dixerit Deus: Nomen meum est in illo, nisi
 de hoc ductore populi: Jesus enim est Rector & ductor populi in
 hereditatem vitæ æternæ, cujus typus fuit Josua nomine & re.
 Adde ex Tom. VI. lib. 3. contra Maximin. cap. 26. ubi apparitio-
 nem trium virorum Gen. XII. ita explicat, ut disertis verbis
 fateatur, in tribus illis Viris unum fuisse Dominum (Dei Fi-
 lium) & Abrabæ apparuisse. Sed de his ipsis alibi. Nunc
 pro ratione temporis de Redemptore generis humani, ejusq;
 officio & merito paucula quedam in medium afferre constitu-
 imus. Cui instituto nostro, ut Dominus Deus & Redemptor no-
 ster an-

Incurabi-
 les sunt,
 qui appa-
 ritionem
 filij Dei
 sub V. T.
 negant.

Heretici
 angelum
 creatum
 intelligunt
 Gen.
 XLVIII.
 v. 16.

De Ange-
 lo increa-
 to. S. Au-
 gustin.

*ſter annuere ex altis benigniter, ac benedicere velit, ſupplices
precamur, & devoti prorfus oramus.*

THEſ. I.

Miseria & ſervitus hominũ. Doctrina de Redemptore generis humani neceſſaria utiq; eſt, & ſolatio pleniffima. Neq; enim ſine diſpendio ſalutis ignorari poteſt, neque ejus cognitio quenquam à ſe dimittit tritem. Et primò quidem agnoſcenda eſt noxa, culpaq; , quã totum genus humanum per prævaricationem legis in ſervitutem Satana & captivitatem infernalis barathri detruſum fuerat, adeò, ut niſi redemptio inde facta eſſet, omnibus hominibus morte moriendum fuiſſet, atq; in æternum pereundũ. *Gen. II. v. 17. Rom. III. v. 19.* Nimirum ſpoliati eramus omni bono *Gen. III. v. 7.* Et demerſi in abyſſum omnium horribilium malorum, obnoxij terroribus, pavoribus, iræ Dei, inimicitia hostis infernalis expoſiti *Gen. III. v. 8. & ſeqq.* Captivi detinebamur laqueo peccati & vinculis iniquitatum *II. Timoth. II. v. 26. Tit. II. v. 14.* ſub poteſtate tenebrarum *Col. I. v. 13.* ſub execratione legis. *Gal. III. v. 13.* ſub imperio diaboli & metu mortis *Ebr. II. v. 14. Luc. I. v. 74.* ſedebamus in tenebris & umbra mortis. *Luc. I. v. 80.* mortui in peccatis *Eph. II. v. 1. 5.* ſervi peccatorum *Job. VIII. v. 34.* naturã filij iræ *Eph. II. v. 3.* maledicti & damnati in gehēna *Of. XIII. v. 14.* vincti in cifterna infernali & lacu miſeriarum *Zach. IX. v. 11.* Unde non ſine ſuſpiriis gemituq; canit Eccleſia :

Dem Teuffel ich gefangen lag /
Im Todt war ich verlohren.
Mein Sünd mich quehlet nacht und tag /
Darin ich war gebohren
Ich fiel auch immer tieffer drein /

Es war

Es war kein guts am Leben mein /
Die Sünd hat mich besessen :

THEs. II. Tanta profectò ea est corruptio & miseria
ominum, ut inde nemo emergere, aut eluctari sine Re-
demptore, possit. *Redemptio
necessaria.* *Fratrem redimendo non redimet quispi-
am nec dabit pretium redemptionis ejus. Nam pretiosa est re-
demptio animæ ipsorum, & desinet in seculum. Ps. XLIX. v. 8. 9.*
Attende modò peccati atrocitatem, per prævaricationem
legis & lapsum Protoplastorum contractam, quæ utiq̃ue
levicula macula non est, nec externa quædam privatio, quâ
ipsa natura non sit corrupta, aut quâ externa saltem dona
& *supernaturalia* fuerint sublata, ut Papistæ disputant, nec
in nudâ duntaxat consistit bonorum concreatorum *επιουσι*,
privatione, ut Novatores quidam contendunt, sed & in
horribilium malorum *θέρσει*, quæ complectitur intimam
naturæ corruptionem, summam pravitatem habitualem,
concupiscentiam carnis rebellantis, perversitatem affectu-
um, & foedissimam totius hominis perditionē. &c. Rectè
graviterq; scribit B. Luth. contra eos, qui negant naturalia
fuisse corrupta in primo homine, fontemq; illius erroris
egregriè ostendit in comment. *super Gen. III. p. 40. Col. B. Luth. de
Scholastici, ait, disputant, quod justitia originalis non fuerit superna-
connaturalis, sed ceu ornatus quidam additus homini tanquam
donum: Ut si quis formosæ puellæ coronam imponat. Corona
certè non est pars naturæ virginis, sed quiddam separatum à na-
turâ, quod ab extra accedit, & sine violatione naturæ potest i-
terum adimi. Quare disputant de homine & demonibus, quod
et si justitiam originalem amiserint, tamen naturalia pura man-
serint, sicut initio condita sunt. Sed hæc sententia, quia pecca-
tū originis extenuat, ceu venenū fugienda est. Et paulò pòst:
Vide, inquit, quid sequatur ex illâ sententiâ, si statuas justiti-
am originalem non fuisse naturæ, sed donum quoddam superflu-
um su-*

um superadditum, annon, sicut ponis justitiam non fuisse de essentiâ hominis: Ita etiam sequetur, peccatum, quod successit, non esse de essentiâ hominis (peccatoris & foedissimè corrupti) Annon igitur frustra est mittere Redemptorem Christum, cum justitia originalis tanquam alienares à naturâ ablata est, & integra naturalia manent? Quid potest indignius Theologo dici? Quare fugiamus deliria ista, tanquam veras pestes & corruptelam sacrarum literarum, & sequamur potius experientiam, quæ docet, quod nascimur ex immundo semine & contrahimus ex ipsâ naturâ feminis ignorantiam Dei, securitatem, incredulitatem, odium erga Deum, inobedientiam, impatientiam & similia gravissima vitia. Hæc sic in carnem nostram sunt implantata, hoc venenum sic latè per carnem, corpus, animam, nervos, sanguinem per ossa & medullas ipsas in voluntate, intellectu, in ratione diffusum est, ut non solum eximi planè non possit, sed ne quidem agnoscat peccatum esse. Hæc omnia B. Lutherus d. l. Hanc itaq; summam naturæ corruptionem primò omnium agnoscamus oportet, si de beneficio Redemptoris rectè judicare velimus.

THESES. III. Hinc non potest non sequi extrema perditio, maledictio, damnatio & æterna mors, quæ omnium malorum maximum est. Stipendium peccati mors est *Rom. VI. v. 23.* sicuti transgressoribus legis morte moriendum erat *Gen. II. v. 17.* indeq; peccatum intravit in mundum, ut per peccatum mors in omnes homines pervaserit, eaq; regnet in condemnationem *Rom. V. v. 12. & seqq.* Lex redarguit omnes, qui sub lege sunt, ut omne os obturatur, & obnoxius fiat totus mundus condemnationi Dei *Rom. III. v. 19.*

Redemptor
noster
Christus
est.

THESES. IV. Necessum proinde est, ut & habeamus Redemptorem, qui ab æternâ morte nos redimat, & sciamus insimul, quomodo inde redimamur omnes. Christus Jesus est

sus est Redemptor noster, qui nobis à Deo constitutus est
 ἀπολύτρωσις redemptio 1. Cor. I. v. 30. qui dedit semeti-
 ipsum pro omnibus redemptionem ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάν-
 των 1. Timoth. II. v. 5. dedit animam λύτρον redemptionem
 pro multis Matth. XX. v. 28. Sicque æternam redemptio-
 nem αἰώνιαν λύτρωσιν invenit Ebr. IX. v. 12. Verè beneque
 scribit S. Augustinus Epist. XXVIII. *Certissimum omni ani-
 ma, etiam parvuli infantis, necessariam esse liberationem ex ob-
 ligatione peccati, eamq; nullam esse, nisi per Jesum Christum &
 hunc crucifixum item Epist. CLVII. Nemini nasci ex Adam,
 nisi vinculo delicti & damnationis obstructum, neminemq; in-
 de liberari, nisi renascendo per Christum, tam inconcussè tene-
 re debemus, ut sciamus eum, qui hoc negaverit, nullo modo ad
 Christi fidem, & ad eam, quæ per Christum datur pusillis &
 magnis, Dei gratiam pertinere. Illa fides sit salva, quæ cre-
 dimus nullum hominem sive majoris sive parvulæ quamlibet &
 recentis ætatis liberari à contagione mortis antiquæ & obligati-
 one peccati, quod primâ nativitate contraxit, nisi per unum
 Mediatorem Dei & hominum, hominem Jesum Christum.*

THES. V. Sicuti verò doctrina de Redemptore gene-
 ris humani quàm maximè necessaria est, sic quoq; suavissi-
 ma, exoptatissima & solatio plenissima est. Nam in ea no-
 bis miserrimis & perditissimis hominibus monstratur &
 sistitur Redemptor noster, qui nos ab omni malo per pec-
 cata contracto plenissimè ac efficacissimè redemit, ut o-
 mnes quotquot mortui sunt in Adamo, restaurentur & vi-
 vificentur rursus in Christo Matth. XVIII. v. 11. 1. Cor. XV. v.
 22. Quandoquidem Christus nos redemit ab irâ Dei. Rom.
 V. v. 9. 1. Thess. I. v. 10. tollendo inimicitias, placando Deū,
 eiq; nos reconciliando. Eph. II. v. 16. 17. 18. Col. I. v. 20. 2.
 Cor. V. v. 19. A judicio Dei, quod propterea subeundum,
 non est credentibus Job. V. v. 24. Job. III. v. 18. à sententiâ

*effecta &
 beneficia
 Redem-
 ptoris.*

legis divinæ *Gen. II. v. 17. Gal. IV. v. 4. 5.* à maledictō & execratione legis *Col. II. v. 14.* à reatu legis, ut nihil sit condemnationis, *ἡ δὲν κατάκριμα* in ijs, qui sunt in Christo Jesu *Rom. II. v. 1.* Redemit nos ex omnibus inimicis, & manu omnium, qui oderunt nos *Luc. I. v. 41. 44.* è potestate tenebrarum *Col. I. v. 14.* ab imperio diaboli & mundi *Job. XII. v. 31. cap. XVI. v. 11. 33. Col. II. v. 9. 10.* Redemit nos à laqueo peccatorum *2. Tim. II. v. 26.* è servitute peccatorum *Job. VIII. v. 36.* ex vinculis iniquitatum *Tit. II. v. 14.* ex vanâ conversatione *1. Pet. I. v. 19.* ex omnibus iniquitatibus *Pf. CXXX. v. 8.* ex prævaricationibus *Ebr. IX. v. 15.* Redemit nos è metu mortis *Ebr. II. v. 14.* è tenebris & umbra mortis *Luc. I. v. 80. Pf. LXIIX. v. 21.* è lacu omnium miseriarum *Zach. IX. v. 11.* ex inferno *Os. XIII. v. 14. 1. Cor. XV. v. 55. 56. 57.*

THESES. VI. Ecce tot & tanta sunt mala, è quibus nos Christus redemit. Quæ omnia profectò religiosè notemus oportet, nec unquam demus oblivioni, ut Dominus ipse graviter exhortatur omnes. *Esa. XLIV. v. 21, 22. Memento horum omnium Jacob & Israel, quoniam servus meus es tu, formavi te, servus meus es tu Israel, ne obliviscaris mei. Delevi ut nubem prævaricationes tuas, & veluti nubem peccata tua: Revertere ad me, quia redemi te.* Sic vero nos redemit Christus, ut magno pretio empti simus *1. Cor. VI. v. 20.* Sed & sciamus nos non caducis rebus, auro vel argento redemptos esse ex vanâ conversatione, ex Patrum traditionibus accepta, verùm pretioso sanguine agni immaculati & incontaminati Christi. *1. Pet. I. v. 18. 19.* Nimirum innocentissima sua morte nos redemit, in ara crucis vulneratus & crucifixus sanguinem suum pro nobis effudit: Hoc cogita O, homo, & intuere Redemptorem tuum: *Inspice vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redemptionis, cicatrices resurgentis. Caput habet inclinatum ad osculandum, cor aper-*

apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum, totum corpus expositum ad redimendum. Hac quanta sint, cogitate, hac in statera cordis vestri expendite, ut totus vobis figuratur in corde, qui totus pro nobis fixus est in cruce, August. lib. de virginitate.

THESES. VII. Cæterum quatuor ordine nobis hac vice consideranda veniunt. I. Num doctrina redemptionis in V. T. explicitè fuerit tradita & credita II. Num Redemptor generis humani debuerit esse verus Deus, & nū iste sub antiquo fœdere explicitè sic revelat⁹ & cognit⁹ fuerit. III. Quomodo Christus nos redemerit, nō sine satisfactione, sed pretiosissimo & sufficientissimo λύτρω. Deniq; IV. de amplitudine redemptionis quædam subjiciemus, quod ea ex æquo pertineat ad omnes homines, quodq; Christus sit Redemptor totius generis humani, non paucorum, non electorum tantūm, sed omnium hominum Redemptor.

THESES. VIII. Primum itaq; quod concernit, istud hodiè in dubium vocatur ab ijs, qui disputant *notitiam Redemptionis explicitam & distinctam* Novo Testamento reservatam fuisse, ita, ut eadem in V. T. explicitè non fuerit tradita nec cognita, sed ejus fides ibi tantum fuerit *implicita*, uti conceptis verbis scribit Latermannus *in disputat. de mysterio Sanctissimæ Trinitatis thes. VI. Anno 1645. Helmstädi* habita, nec non ejus Præses Calixtus, Autor dissertationis *de mysterio SS. Trinitatis. n. 5.* Et hic quidem causam suam probare conatur ex Hugone, qui ista de re *libro de Sacramentis fidei primo parte X. Cap. VI.* in hunc modum loquitur: *Crevit per tempora fides in omnibus, ut major esset; sed mutata non est, ut alia esset. Ante legem Deus Creator credebatur, & ab eo Salus & Redemptio expectabatur; per quem verò & quomodo ea salus perficienda foret, exceptis paucis, quibus hoc scire singulariter in munere datum erat, à cæteris, etiam fidelibus,*

Calixtus
ex
Hugone.

*Redemptor non cognoscebatur. Sub Lege autem persona Redemptoris mit-
tenda prædicebatur, & ventura expectabatur, quæ autem ipsa
An homo, vel ange- persona hæc foret, homo, an Angelus, an Deus, nondum ma-
l9, an De9. nifestabatur. Soli hoc cognoverint, qui per Spiritum ad hoc
singulariter illuminati fuerunt, sub gratia autem manifestè o-
mnibus jam & prædicatur & creditur, & modus Redemptionis,
& qualitas personæ Redemptoris. Semper tamen in Ecclesia
Dei ab initio fidem & cognitionem fuisse credimus incarnationis
& passionis Christi; quia ab initio nunquam defuerunt, qui
hoc cognoverunt. Et capite sequente; Omnes qui futuram Re-
demptionem crediderunt, hæc etiam, in quibus Redemptio con-
stabat, credidisse, non inconvenienter affirmantur. In quan-
tum enim ipsam, quæ omnia hæc continebat, redemptionem
futuram crediderunt, hæc crediderunt: quamvis eandem de
ipsis in credendo cognitionem non habuerunt. Scholastici dice-
rent, implicitam eorum fide præditos fuisse, non explicitam. Hæc
Calixtus dicto loco. Quæ omnia si vera sunt, tum fideles
V. Testamenti ejusmodi implicitam redemptionis fidem
habuerunt, ut personam Messia ignoraverint, num sit ho-
mo, vel Angelus, an Deus, quippe quod nondum fuerit ibi
manifestatum, & hoc duntaxat cognoverint illi soli, qui
per Spiritum ad hoc singulariter illuminati fuerant. Præte-
rea scribit Calixtus *part. 1. epitomes Theolog. moral. de legibus
pag. 74. Lex exigit fidem non implicitam, ut vocant, vel confu-
sam, qualis in veteri pacto sufficiens erat, sed explicitam & di-
stinctam, nempe jubet credere in Jesum Christum Dei Patris
omnipotentis, Creatoris cæli & terræ, unigenitum filium, qui è
virgine homo natus, ut nos à peccato & damnatione redimeret.*
Hoc ergo juxta Calixtum non nisi implicitè credere tene-
bantur Majores nostri sub veteri foedere. Similia in ma-
ledicâ appendice nuper edita passim proponit inculcatq;*

*Implicita
fides.*

Fides,

Fides sub V. Testamento, inquit, n. 22. fuit confusa & implicita: sub novo autem distincta & explicita.

THE S. IX. Sed ut hæc causa planior expeditiorq; reddatur, primò omnium status controversiæ probè constituendus est, & termini explicandi rectius, quibus variè ludit Adversarius, indeq; non parum involvit negotium. Quæstio non est *de gradibus evidentia aut æqualitate cognitionis.* Nemo enim statuit parem modum, gradumq; cognitionis utrobiq;. Major omnino Lux est N. T. major & clarior ibi est doctrina de Christi Mediatoris persona & officio. Similiter non quæritur *comparatè* de perfectiore notitiâ, nec quæstio est de circumstantiis temporum. Nemo enim ignorare potest, quod illic in V. T. agatur de futuris, hic in N. T. de præteritis & præsentibus: Sensus comparativus utiq; discernendus est ab absoluto. Certè quæ comparatè in respectu ad aliud majus, præstantius clariusve negantur, illa nõ protinus absolutè neganda sunt. Sol splendidior & lucidior est reliquis stellis. Ergone reliquæ stellæ non sunt splendide, non lucidæ? Aurum pretiosius est Argento. Ergone argentum non est pretiosum? Ineptæ igitur sunt ratiocinationes. *Doctrina N. T. est clarior, perfectior, distinctior. Ergo doctrina V. T. non est clara, non perfecta, non distincta.* *Distinctior Cognitio,* inquit Latermannus in dicta disputatione, *non potuit non reservari N. T.* Quid inde? scilicet E. ea non fuit distincta sub vetere, nec perspicuè ibi continentur. Eadem Chordâ oberrat Calixtus: Argumenta & Testimonia V. T. de Divinitate Christi non satis evidenter evincunt, quia non æquè clara & valida sunt. Quæstio erat *de qualitate argumentorum,* num dicta V. T. satis clara sint, & valida in convincendis Judæis & hæreticis aliis. Affirmamus nos. Contra Calixtus *in Notis program. n. 6.* sic respondet. *Si æquè clara & valida, & ab elusione immunita essent argumen-*

Status Cō-
roversiæ.

gumen-

*gumenta & testimonia de mysterio Trinitatis, aut etiam de di-
 vinitate Messiae, quàm sunt de adventu Messiae, tum disputaturo
 cum Judæis perinde esset, num ab ista assertionem demonstranda
 initium faceret, vel ab altera. Sed quoniam testimonia pro
 ista non satis evidenter convincunt, ideò observanda erit me-
 thodus &c. Item Quando autem contra Photinianos disputa-
 tur, si equè convinci possent dictis antiqui, quàm Novi fœderis,
 ab illo vel propter antiquitatem & temporis rationem initium
 meritò fieret. Hæc Calixtus ad dictam quæstionem respon-
 det. Appositè ac argutè. Scilicet. Connecte medium
 probandi cum quæstione probanda, & apparebit acumen
 logicum. & dicitur quod est & inepta omnia. Quæstio non
 erat, num equè valida. Ineptè igitur respondetur. Si equè
 clara & valida &c. Sed & auditis, cur non satis convincant:
 contra Photinianos: quia non equè valida &c. Eandem
 artem exercet Calixtus in torquendis & pervertendis dictis
 B. Lutheri. Comparatè loquitur Lutherus in enarrationibus
 super Gen. c. I. p. 14. col. B. S. Patres hanc cognitionem per Spi-
 ritum Sanctum habuerunt, quanquam non ita clarè, ut nunc,
 cum audiamus in N. Testamento nominari Patrem, Filium &
 Spiritum Sanctum. Manifestissima comparativa enun-
 ciatio est. Et sic porrò B. Lutherus tum ibi tum alibi pas-
 sim comparatè loquitur, & tamen non veretur Calixtus i-
 pso absolutum imponere sensum, ac si absolutè negasset cla-
 ritatem V. Testamenti.*

*Doctrina
 Redempti-
 onis qua-
 lis in V. &
 N. T.*

THE S. X. Sed ut ad rem redeamus, libenter concedi-
 mus & ambabus, quod ajunt, manibus largimur, quod no-
 titia redemptionis in N. Testamento longè clarior distinctiorq;
 sit, quàm fuit sub fœdere veteri, quodq; doctrina de Christo re-
 demptore, ejusq; officio, persona & divinitate clarius & distin-
 ctius in Scripturis Evangelicis, & Apostolicis proponatur, quàm
 olim in Scripturis Mosis & Prophetarum fuerat tradita. Lux
 & dies

& dies ibi appropinquavit, nox verò præcessit, ut loquitur
Apostolus *Rom. XIII. v. 12.* Sol justitiæ ortus est, & oriens
ex alto nos visitavit *Luc. I. v. 78.* Lux magna exorta est illis,
qui sedebant in umbra mortis *Matth. IV. v. 16.* juxta vati-
cinium *Esa. IX. v. 2.* Deus manifestatus est in carne *1. Tim.*
III. v. 16. & gratia salvifica illuxit omnibus hominibus. *Tit.*
II. v. 11. Sic igitur omninò major lux doctrinæ fulget in
N. T. Hoc, inquam, certum est, & utrinq; concessum. Sed
quod *nulla explicita, nulla distincta redemptionis notitia in*
V. T. fuerit, nec ulla distincta cognitio Redemptoris de
Christi Redemptoris personâ & divinitate illic claruerit,
id verò est, quod hic controvertitur, quodq; nos impu-
gnamus.

THE S. XI. Hisce observatis, jam vide quid contra di-
spudet Calixtus, & quomodo suam thesin, quam in disser-
tatione de mysterio SS. Trinitatis proposuerat, probet, tu-
eaturq;. *Dissertatione mea, inquit, in maledica Appendice*
ab initio statim Num. II. ostendi, tum Græcos, tum Latinos Ve-
teres existimare, quod communiter omnes fideles Veteris Testa-
menti mysterium Trinitatis personarum divinarum non habu-
erint explicitè cognitum, uti habent fideles N. Testamenti; &
proinde non fuisse perspicuè in sacris illis libris revelatum, ut id
ipsum aut olim omnes ibi deprehendere, aut hodiè nos sine ad-
miniculo Novi contra serios Adversarios, quales imprimis Ju-
dæi sint, evincere possimus. Hæc ille ibid. Verum enimverò
i. Non ostendit, quod sibi proposuerat. Promiserat enim se
velle edocere, quid de propositâ quæstione *antiqui tum pri-*
ma tum mediæ ætatis Doctores statuerint. At hoc non fecit.
Dicit quidem in Conclusionem primæ quæstionis *num. XX.*
testantur id, tot à nobis pridem producti ex summa & ima an-
tiquitate Doctores. Sed fallit & falsum dicit. Ex summa anti-
quitate primorum seculorum ne ullum quidem Patrem
C pro-

produxit: Nullum ex primo seculo ecclesie Christi, nul-
lum ex secundo, nullum ex tertio. Demum ex quarto & po-
sterioribus seculis quosdam inducere conatur. Sed perpe-
ram, ut egregie ostendit *Hülsemannus in Dialysi problemat.*
Calixtini p. 109. num. XLIX. & seqq. II. dissimulat Calixtus
Catholicam fidem, quam universa summa antiquitas in ec-
clesia Christiana semper docuit. Quæ cum Calixti *nova-*
tionibus planè adversa sit, premere eam potius in totius ec-
clesie fraudem voluit, quam promere. Contrarium enim
docent antiquissimi Patres & ecclesie Doctores: *S. Ignati-*
us in Epistolis, Justinus Martyr in dialog. cum Tryphon. Judæo,
Irenæus in libris adversus hæreses, Tertullianus adversus Judæ-
os, & Praxeam, Origenes, Cyprianus, Clemens Alexandrinus,
Lactantius, Athanasius & alij in universum omnes, uti alibi
fusiusedocuimus. III. Cothurnus latitat in particula U-
TI, quando ait, *non habuerunt cognitum, uti fideles N. Testa-*
menti, item num. 29. mysterium Trinit. veteribus, non ita ut
nobis, fuit cognitum. Involvitur ibi similitudo & com-
paratio quædam, quæ evolvenda rectius est. Adverbium
UTI, *ut, sicut, ut, Wie/* notat vel primò *identitatem speciei*
in veritate rei seu objecti. Quo sensu Lutherus ait, *Tom.*
VIII. Jenens. Germ. in concione paulò ante mortem habita.
Dieses ist unser gewisser grund und trost/ wieder al-
le des Teuffels vnd der Hellen Pforten / toben vnd
wüten/ daß wir wissen/ daß unser Glaube an die-
sem Herrn/ den wir bekennen Warhafftigen GOTT
vnd Mensch/ der rechte erste vnd elteste Glaube ist /
vnd findet sich/ daß wir GOTT lob/ am ende der
Welt eben also glauben/ vnd eben dasselbige Predi-
gen/ wie Adam/ Abel/ Dnoch/ Noah/ Abraham
vnd alle Väter vnd Propheten gegleubet und gepre-
diget haben. Et hoc sensu falsissimum est, quod ait Ca-
lix-
tus.

lixtus. Eadem enim fides utrobiq; est, ut Calixtus ipse *Num. 21.* diffiteri non potest: Vel secundò notat *similitudinem Accidentium seu aequalitatem aut quantitatem gradumq; evidentia.* Et sic fallit ratiocinatio Calixti, neq; sequitur fideles V. Testamenti non cognoverunt personas Deitatis, vel Christum Redemptorem, *in pari aut aequali ratione,* Uti nos, secundum paritatem vel aequalitatem cognitionis. Ergo *non cognoverunt nec perspicuè ibi fuit revelata illa doctrina.* Hoc, inquam, non sequitur. *Accidentia enim & gradus non variant speciem, ut notissimum est, sicut nec scientia, qua in uno magis fuerit perfecta, in altero minus, propterea variat.*

THES. XII. Hanc verò sive identitatem *accidentalem,* sive paritatem, aut aequalitatem cognitionis in utroq; Testamento, uti nunquam statuimus, ita satis mirari non possumus, quâ fronte, quâ conscientia, id nobis affricare non dubitet Calixtus, ac si utrobiq; *distinctâ aequè, pariterq; explicitam* fidem, *parèq; mysterij redemptionis cognitionè sub V. T. fuisse necessariam statuamus.* Nunquam hoc vel dixi, vel scripsi, ne per somnium quidem cogitavi, neq; tale quid ex meis scriptis ullâ verâ Consequentia exsculpi potest. Falsissimum est, quod ait ille, in appendice responsionis *num. XIX.* *Scharsius docet, parem mysterij Redemptionis cognitionè sub Vetere Testamento necessariam fuisse.* Non id doceo, producit tabulas. Falsa ea hypothesis est, quam sibi fingit, antagonista, indeq; cum fictis larvis disputat. Vanissimū est, quod continuo annectit, *dum negat supervacaneum esse digladiari.* (de notitia Redèptionis sub fædere vetere Christi, divinitate) *nec questionè referendâ esse inter ea, ob qua praxis nostra, nec melius nec deterius sit habitura, dum, inquit, hæc negat Scharsius, eo ipso affirmat, necessarium nobis esse, ut antiqui fæderis homines ejusmodi explicitâ Trinitatis fide, & distinctâ Redemptionis cognitione præditos fuisse credamus.* Ita

ille ratiocinatur. Lepidè satis. Egregia sequela. Non est supervacaneum. Ergò est necessarium. Scilicet. *Quasi v. statim sit necessarium, quod non est supervacaneum.* Quid verò ais Calixte, Est ne supervacaneum disputare de Redemptione ex V. T.? Est ne supervacaneum fidem suam inde astruere ac corroborare? Est ne supervacaneum scire Redemptionem in V. T. fuisse promissam, revelatam, creditam? Porro fallit Calixtus in dictione Comparativa, ejusmodi explicità, ut paulò antè notavimus. Necessarium vero est, ut scrutemur scripturas V. Testamenti, ut Christum Redemptorem inde cognoscamus, & vitam æternam in ipso inveniamus, jubente Domino ipso. *Job. V. v. 39.*

THES. XIII. Vidimus hæctenus, quomodo Calixtus Sophisticetur in comparativis locutionibus, ijsq; involvat cōtroversiam, pervertatq;. Nunc excutienda porro sunt, quæ de implicitâ & explicitâ fide disputat. Scholastici, ait, in dissertatione n. v. ut superius citavimus, dicerent, implicitâ eorum, (quæ de personâ Redemptoris, num homo, an Deus aut angelus sit, & redemptionis negotio in V. T. erant revelata) fide præditos fuisse (fideles ejus temporis) non explicita. Scripserat Hugo, quæ persona Redemptoris foret, homo, an angelus, an Deus, nondum manifestabatur sub lege, nec omninò eandem de redemptione in credendo cognitionem habuerunt. Hæc inde citat Calixtus, subditq; implicitâ eorum fide præditos fuisse, non explicitâ, ut loquerentur Scholastici. Et sic passim scriptitat implicitam fidem Redemptionis Novo T. fuisse reservatam, in V. autem T. non nisi implicitâ fuisse, ut supra ejus verba produximus. Hæc num. sana satis sint, hîc breviter dispiciemus. Audiamus ergò ante omnia Scholasticos, eorumq; sequaces, quid illi tradant de implicitâ & explicitâ fide. Sic scribit Martinus Bonacina Mediolanensis Theologiae & J. U. D. Comes Palatinus & utriusq;

Implicita
fides.

triusq; signaturæ Reverendarius Apostolicus Tom. 2. Summa
moral. disput. III. de primo Decalog. præcepto quæst. 2. punct. 2.
Fides explicita contingit, quando aliquid creditur in particula-
ri & in seipso. Unde, qui credit Christum resurrexisse, dicitur
habere fidem explicitam resurrectionis. Implicita verò est,
quando aliquid creditur NON in particulari, & IN SEIPSO,
sed in alio. Ideò, qui credit, quicquid credit Sancta Mater, Ec-
clesia, dicitur habere fidem implicitam Trinitatis, incarnatio-
nis &c. Quia inter ea, quæ credit sancta Mater, Ecclesia, est
Mysterium Trinitatis &c. Similiter docet Franciscus Ami-
cus Academia Græcensis Cancellarius in cursu Theologi-
co. Tom. 4. disput. 13. de necessitate fidei ad salutem conse-
quendam. Fides explicita, (inquit) dicitur illa, quæ credit
objectum immediatè in se ipso, & non ex alio vel in alio (objecto)
cognitum. Ut, cùm quis credit Deum in se ipso, quamvis CONFUSÈ cõ-
prehensum. Implicita est, quæ credit objectum non in se, sed in
alio, quod explicitè creditur, contentum. Ut, qui credit Scri-
pturam esse à Deo revelatam, implicitè credit singula, quæ in ea
continentur. Præterea Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 2. scribit:
Explicitè aliquid credit, qui assentitur rei SIBI DICTÆ, vel
quam cogitatione concipit: Implicitè, qui non credit aliquid in
particulari in se ipso, sed in alio aliquo, in quo illud implicitè cõ-
tinetur. Ut explicitè credens, quicquid credit Ecclesia, cre-
dit implicitè mysterium Trinitatis, Incarnationis, & reliqua.
Item Azonius P. 1. instit. lib. 8. Si qui homines credant, De-
um esse magnum quendam Principem, seu Regem humanâ effi-
gie præditum, in excelsa corporali solio sedentem; excusantur
ab hæresi, modò credant Implicitè, quicquid credit Ecclesia.
Hæc, quæso, ponderet Calixtus, & maturè dispiciat secum,
num ejusmodi Implicitam fidem statuere, eamq; fidelibus
V. T. imputare velit.

THEs. XIV. Audi verò, quid porrò eandem in rem commentetur Scholasticorum turba. P. Lombardus circa annum Christi 1145. magister sententiarum, ut in Papatu celebratur, de fide antiquorum commoverat quæstiones lib. III. sententiarum (non 4. ut Calixtus pravè citat) distinctione 25. ibiq; enarraverat opiniones S. Patrum, qualem statuerint fidem in antiquis sub lege in Vetere Testamento. v. g. habita fide Trinitatis, id de mysterio incarnationis sufficere, ut Dei Filius crederetur, nasciturus de homine & judicaturus, item, multos credere, quod ignorant habentes fidem velatam (Implicitam) in mysterio, nempe juxta revelationem generalè credenda esse ea, quæ credebant majores, docebantq;. Cujus sententiam varijs atq; operosis Commentariis, sive illustrare & comprobare, sive interpolare, nec non corrigere, conati postmodum fuerunt plurimi ejus sectatores, indeq; fidem implicitam venditare passim cæperunt. Thomas Aquinas circa annum Christi 1255. in Secunda secunda quæst. 2. art. 7. in conclusione respons. 3. Si qui, ait, Salvati fuerunt (è gentilibus) quibus revelatio non fuit facta, non fuerunt salvati absq; fide Mediatoris: quia etsi non habuerunt fidem explicitam, habuerunt tamen fidem implicitam in divina Providentia, credentes Deum esse liberatorem hominum secundum modos sibi placitos, & secundum quod aliquibus veritatè cognoscentibus Spiritus revelasset. Dehinc Scotus anno 1300. Subtiliss. Duns, ut vocatur, super lib. 3. Lombard. distinct. 25. sic scribit: Deus nullam obligat ad impossibile: Ideo minores & rudes non potentes capere sive distinctè intelligere certos Articulos, non tenentur eos explicitè credere: quia nihil potest credi explicitè, nisi apprehensum per intellectū. Tenetur ergò ad aliquem actum explicitum pro aliquando, & ad alios in generali: ut credant, sicut Ecclesia credit. Durandus verò anno 1320. in eandem Magistri sententiam q. 1. num. 5. sic commentatur: Dupliciter dicitur aliquid implicitum

uno

uno modo, sicut actus continetur in potentia vel in habitu: alio modo, sicut particulare in Universali: Et per oppositum, aliquis dicitur habere fidem explicitam dupliciter. I. Quando habet fidem non solum in habitu, sed etiam in actu credendi. II. quando credendo non solum stat in generalibus terminis, sed descendit ad specialia credita: puta, quod Deus est trinus & unus, quod Deus est incarnatus & sic de cæteris. Item fides innititur auctoritati divinæ revelanti credibilia, quibus omnibus assentit quilibet fidelis saltem in generali. Et aliqua horum sunt explicita majoribus in Ecclesiâ scientibus Sacram Scripturam: Non autem minoribus. Ideò minores innitentes auctoritati Superiorum, ut Superiores sunt in Ecclesiâ: (quæ auctoritas est verè divina secundum illud, Luc. X. qui vos audit, me audit) dicuntur habere fidem implicitam in fide eorum. Porro Gabriel Biel anno 1490. hanc causam ibidem prolixissimè persequitur eandem, inquit, fides actualis est implicita & explicita diverso respectu: Nam assentiens huic proposito. Quicquid credit ecclesia est fides Catholica: Habet fidem explicitam hujus propositionis, & implicite assentit omnibus veritatibus, quæ ex illâ deduci possunt, sicut huic: Evangelium continet catholicam veritatem, nam sequitur ex præmissa, vero coassumpto sic arguendo. Quicquid credit Ecclesia, continet Catholicam, veritatem! Evangelium credit Ecclesia. Ergò Evangelium continet catholicam veritatem. Coroll. 3. Habens fidem infusã, omnia crebabilia credit implicite, etiamsi actu nihil apprehendat. Hinc infantes baptizati nondum rationis usum habentes, omnia credenda implicite credunt. Coroll. 4. Stat, aliquem implicite credere veritatem & explicitè ei dissentire, imò ejus opposito consentire, patet: Posito, quod aliquis credat, sicut ecclesia credit: Hoc est, credat illam propositionem. Quicquid ecclesia credit, verum est, & dissentit huic: Abraham habuit plures uxores: & assentiat ejus opposito, credens ita sentire eccle-

ecclesiam: ille implicitè credit illa: Abraham habuit duas uxores: quia sic credit Ecclesia & explicitè eandem credit.

THEs. XV. Talia passim occurrunt in scriptis Pontificiorum. Undè adhuc hodiè cōstans eorum doctrina est, *implicitam* fidem esse, quia quis credit, quod Ecclesia credit, quod ordinarius loci, aut parochus credit, quod superiores, majores, prædicatores, Doctores credere putantur, sive id intelligat credens, sive non, nec obstat etiam si contrarium explicitè teneat. Disputant enim illi, quod implicita fides consistere possit cum *purâ ignorantia crediti*, quin etiam cum errore circa idem objectum, nec non cum contradictione explicitâ ejus, quod implicitè credere dicitur, *uti prolixè ac egregiè ostendit Hülsemannus in dialysi problematis Calixtini*, quem omninò conferas velim. Audi saltem, quod Angelus de Clavasio num. 6. scribere non veretur, *imò plus dico, quod aliquando talis error in sublimitatibus fidei possit esse meritorius. Utpote aliquis audit aliquem Prædicatorem famosum vel Episcopum prædicasse errorem, & simpliciter credit animo obedienti fidei, paratus tamen corrigi. Aliquãdo talis error est cum peccato veniali, utpote vetula credit Trinitatem unam esse foeminam, & quia credit Ecclesiam sic tenere, sic credit, si Ecclesia sic tenet, & credit Ecclesiã sic tenere.* Hæc ille. Et hæc Scholasticorum fides implicita est, quam num Calixtus fidelib9 V. T. porrò impingere velit, ipse viderit.

*Confusa
cognitio
numper-
tinet ad
Implicitã.*

THEs. XVI. E quibus omnibus istud etiam facilè patet, quod in implicitâ fide, ne *confusam* quidem notitiam requirant. Hanc enim referunt ad explicitam, cujus tres gradus faciunt, quod sint 1. *cognitio confusa*. 2. *cognitio distincta*. 3. *magis distincta*. Quando tibi, ait Ferdinandus à Castro Palao Tom. I. Op. moral. 4. disp. I. punct. 9. *aliqua universalis ratio credenda proponitur; v. g. esse credendum quicquid à Deo est revelatum, tunc mysteria fidei in particulari*
cogno-

cognoscis implicitè: explicitè autem agnoscis mysterium, quando illud in seipso cognoscis: Et in hac cognitione dantur gradus. Alia est n. cognitio confusa, alia distincta, alia magis distincta. Sic & alij passim docent. Falsum itaq; est, quod Calixtus in appendice num. 17. scribit: sive dicas generalem fidem, sive confusam, sive implicitam perindè est; sicut è converso fides specialis, distincta & explicita equipollent. Falsum, inquam, hoc est, non æquipollent prorsus.

THE S. XVII. Adde, quod cōfusa & generalis notitia, non nunquā nimiū extendantur, ut de diversissimo, maximèq; disparato intelligātur, ut de ijs Biel d.l. cōclusionē 3. scribit; *quod Dei filius incarnaretur, hoc explicitè, & particulariter credere non fuit necessarium pro omni statu. Potuit autem credi magis confusè & in genere, quod Deus ordinavit aliquam viam redemptionis, etiam ignoscendo per quem? an per verbum Dei, an per Angelum aut alium modum.*

THE S. XVIII. Hisce præmissis negamus omninò, quod doctrina redemptionis seu notitia Redemptoris in V. T. non nisi implicita fuerit, & contrà disertè asserimus, quod ea illic quoq; explicitè revelata, proposita, cognita & credita fuerit, tum ratione personæ Redemptoris, quæ est Deus & homo, tum ratione actus redemptorij, officij & beneficij, quod suâ morte redempturus sit genus humanum ab æternâ morte, per peccata protoplastorum introductâ, & redditurus amissam vitam æternam. Persona Redemptoris erat relevata & nota, quod sit *semen mulieris contrituum caput Serpentis infernalis Gen. III. v. 15. &c. quod sit semen Abrahamæ Gen. XXII. v. 18. &c. filius Judæ Gen. XLIX. v. 10. Num. XXIV. v. 17. semen Davidis 2. Sam. VII. v. 12. & seqq. germen Davidis Esa. XI. v. 1. Jer. XXIII. v. 5. C. XXXIII. v. 15. sit filius illibatæ virginis Esa. VII. v. 14. Jer. XXXI. v. 22. Quæ vaticinia uti extra controversiam de Redemptore generis hu-*
D mani

mani loquuntur, sicq; in Ecclesiâ Dei semper intellecta
fuere, ac populo Dei exposita; ita clarè satis designant ejus
personam, quod sit verus homo, non Angelus. Quæ propte-
rea in V. T. explicitè revelata & cognita omninò fuit.

Nomen
לְנִיא
quid si-
gnificet.

THEs. XVIII. Huc quoq; facit ipsum nomen, quo E-
braeus dicitur לְנִיא, quod propriè significat ejusmodi Re-
demptorem seu vindicem, qui consanguineus est, & cui ob propin-
quitatem sanguinis competit Redemptio seu vindicta, adeoque
jure Propinquitatis redimat, vindicetq; consanguineum & Pro-
pinquum suum. Sic n. Deus Israelis constituerat in Eccle-
sia sua, præceperatq;, ut proximo Consanguineus קָרֵב Pro-
pinquus redimat possessionem seu terram fratris venditâ.
Lev. XXV. 26. In universa terra Possessionis vestra לְנִיא redē-
ptionem (sive legem Redemptionis) dabitis terra (ut non
nisi sub conditione redemptionis vendatur.) Cum attenua-
tus fuerit Frater tuus & vèdiderit aliquid de possessione sua, tunc
veniet Redemptor ejus לְנִיא (propinquus ipsi) & redimet
venditionem fratris sui: & si non fuerit viro לְנִיא Redem-
ptor, sed apprehenderit manum ejus, & invenerit, quod sufficit
ad ejus Redemptionem, tunc restituet, quod superest viro, cui
vendidit, & revertetur ad possessionem suam. Sic & Frater
peregrino vèditus redimatur à proximo cōsanguineo. Ibi-
dem. v. 48. 49. Postquam vendiderit se לְנִיא, redemptio e-
rit ei, unus redimet eum, aut Patruus ejus, aut filius Patruus e-
jus, redimet eum, aut propinquus carnis ejus è familia ejus re-
dimet eum. Præterea sancitur de Redemptore propinqui
occisi, quod vindex sanguinis effusi sit propinquus. Num.
XXXV. v. 19. 21. 24. Propinquus Sanguinis לְנִיא vindex
sanguinis ipse interficiet homicidam v. 24. Congregatio judicabit
inter propinquum sanguinis לְנִיא ובין vindicem san-
guinis & percussorem v. 27. Si invenerit eum vindex san-
guinis (לְנִיא propinquus) extra terminum urbis refugij
atq;

atq; occiderit ille vindex sive propinquus sanguinis homicidam, non erit obnoxius morti. Confer. Deut. XIX. v. 6. 12. Josua XX. v. 3. II. Sam. XIV. v. 11. ubi jus redemptionis Propinquus adscribitur, ut גֹּאֵל sit cognatus. Eodem sensu גֹּאֵל usurpatur Num. V. v. 8. Similiter dicitur Propinquus esse è vindicibus, quod ipsi competant vindiciæ, sive jus redimendi hæreditates, & semen suscitandi. Ruth. Cap. 11. v. 20. Unde Naemi, uxor Elimelech, dicit de Boas; Propinquus noster est vir ille גֹּאֵל הַדְּרוֹר . ex Redemptoribus i. e. vindicibus, qui jure propinquitatis redimere tenentur. Ut & ipsa Ruth ait eidem Boaz Propinquus es גֹּאֵל אֲתוֹר Cap. III. v. 9. Cui respondet Boas ibidem v. 12. Fateor verum esse, quod cognatus sum, est tamen alius קָרוֹב גֹּאֵל vindex sive Cognatus propinquior, si ille tibi jus cognationis prestare voluerit, benè est, propinquus sit גֹּאֵל vindicet, si verò noluerit id tibi prestare, ego jus illud Cognationis tibi prestabo, vivit Jehovab. Hinc Cap. IV. v. 4. 6. גֹּאֵל הַדְּרוֹר propinquior ille redemptor provocatur גֹּאֵל לְאֲדָמָה ad redimendum v. 5. quod cum recusasset, & jus redemptionis tradidisset Boas v. 6. 8. statim hic tanquã Cognatus alienata bona Elimelech & Naemi redimit, & Rutham ducit in uxorem v. 3. 9. &c. Sed hæc de Nomine גֹּאֵל . Quæ eum saltem in finem adducere placuit, ut propria & genuina ejus significatio, nec non vis nominis, Goel, magis magisq; perspiceretur.

THEs. XIX. Tria inde non obscure patent. I. quod גֹּאֵל in populo Dei propriè sic dictus fuerit Consanguineus, seu propinquus sanguinis. II. quod certo pretio redemerit vendita & alienata, sicq; ea sibi vel proprio domino vendicaverit, & in libertatem asseruerit. III. quod desponsando propinqui viduam jus redemptionis sibi acquisiverit. Quæ singula doctrinam de Redemptore Christo in V. Testamēto propositam non parum illustrant, ut è dicendis ordine

constabit. Hic saltem illud inde notemus, quod *Messias* Judæis sub veteri fœdere promissus è sanguine Judæorum fuerat oriundus, indeq; in populo Dei & Ecclesia Israelis appellatus & celebratus fuerit. משיח Jobi XIX. v. 21. Esa. XLIII. v. 14. cap. XLVIII. v. 17. cap. XLIX. v. 26. & sic porro in aliis locis non paucis. Quocirca ignorare non poterat Messiam משיח Redemptorem generis humani fore verum hominem, utpote qui homines Satanae & peccati servos, velut propinquus, suo sanguine redimat, & sibi suoq; regno vendicet. Et hæc quidem de humanitate Redemptoris clara adeò sunt, & in V. T. tam explicitè passim proposita, ut profanum & impium sit hic de Angelo Creato vel quicquam suspicari.

THEs. XX. Sed & porro actus Redemptionis seu officium & beneficium Redemptoris in V. T. signanter exprimitur, & explicitè traditur, utpote Esaia XIX. 10. Dominus mittet Salvatorem & Magistrum, qui Redimat eos משיח Redemptor ille est Messias, Sanctus Israelis. Esa. XLIV. v. 22. & c. Cap. XLIX. v. 7. qui eruat afflictos, & animas pauperum salvet, à dolo & ab iniquitate redimat animam eorum. Psal. LXXII. v. 13. 14. Qui potens est redimere à morte. Ps. LXIIX. v. 21. ex omnibus peccatis. Ps. CXXX. v. 8. è potestate inferorum, & à morte. Osee XIII. ex inferno. Zach. IX. v. 11. Hæc est illa redemptio, de qua Dominus ipse ait. Esaia. XLIV. v. 21. 22. memento horum Jacob & Israel, quoniam servus meus es tu, formavi te, servus meus es tu Israel, ne obliviscaris mei, delevi ut nubem, pravaricationes tuas, & veluti nubem peccata tua: revertere ad me, quia redemi te. Celebratissima vero erat doctrina Redemptionis in populo Dei, quam in suis sacris Concionibus, in cultu divino & sacrificiis frequenter recolebant. Cujus Symbola, typi, & monumenta erant Redemptio Judæorum ex Ægypto. Deut. 7. v. 8. 9. cap. 9. v. 5. 26. 27. II. Sam. VII. v. 23. 24. Quæ propterea

Israe-

Israelitis serio & variè inculcanda erat. *Exod. XIII. v. 13. 14.*
 Redemptio Servorum Judæorum. *Exod. XXI. v. 2. Lev. XXV.*
v. 39. 42. Redemptio hæreditatis, & institutio Annorum
 Jubilæorum. *Lev. XXV. v. 10. 11. 12. 13. seqq.* Redemptio ex ca-
 ptivitate Babylonica. *Esa. XLIII. v. 14. & c. Jer. XXXI. v. 10. 11.*
12. 13. & c. Quam Redemptionem propterea Israelitæ ma-
 gno desiderio expectabant. *Pf. XIV. v. 7. Pf. LIII. v. 7. Luc.*
II. v. 25. 38. Quam jam jam præsentem Sacerdos Zacha-
 rias in Messia missione agnoscit, deprædicatq; *Luc. I. v.*
68. Quæ omnia clara & nota adeò sunt, ut dubium nul-
 lum habeant.

THE S. XXI. Cæterum de divinitate Redemptoris & mo-
 do Redemptionis non exigua videtur esse difficultas, quam ut
 ordine lustremus atq; expeditiorem reddamus, ad secundum
 disputationis membrum properamus, quod erat: Num.
 Redemptor generis humani debuerit esse verus Deus, & num.
 iste sub antiquo fœdere explicitè sic revelatus & cognitus fuerit.
 Utrumq; asserimus. Et primum quidem non obscure
 colligitur ex operibus Redemptionis seu effectis Redemptoris,
 quæ à nullâ finitâ virtute neq; Angelica, neq; hu-
 manâ, præstari possunt. Infinita & verè divina potentia
 hic requiritur, sine qua Redemptio generis humani nec fi-
 eri nec credi potest, ut *B. Luth: in commentar. super Epistolã*
ad Gal. egregiè ostendit, cum primis ex Classico illo dicto
Col. II. v. 13. 14. 15. quod Christus nos convivificaverit, condo-
nans nobis omnia peccata, delens, quod adversus nos erat, chi-
rographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsam tulit
de medio, affigens illud cruci, & expolians principatus & pote-
states, traduxit confidenter palam triumphans illos in semeti-
pso. Notat illa verba *ἡμεῖς αὐτὸς ἐν αὐτῷ.* Hæc, in-
 quit, circumstantia in semetipso facit duellum istud mirabili-
 us & illustrius. Ostendit n. tantas res (scilicet ut maledictio,

Secundū
 Disputati-
 onis mem-
 brum.

peccatum, mors destruantur, & in locum illorum benedictio, justitia, vita succedunt) debere geri in unica illa persona Christi, atq; ita per eam mutari totam creaturam. Ideò si hanc personam aspexeris, vides peccatum, mortem, iram Dei, inferos, Diabolum & omnia mala victa & mortificata. Et hic vides, quàm necessarium sit credere & confiteri articulum de divinitate Christi. Quem ubi Arrius negavit, necesse fuit etiam negare eum Articulum Redemptionis. Vincere enim peccata mundi, mortem, maledictionem & iram Dei in semetipso, non est ullius Creaturae, sed divinae potentiae opus. Igitur necesse est illum, qui in seipso ista vicit, verè & natura Deum esse. Oportet enim isti summæ potentiae (peccato, morti, maledictioni) quæ per sese regnat in mundo, & in tota creatura, opponi etiam potentiam superiorem, quæ nulla potest inveniri aut esse, nisi divina &c. Quia v. Scriptura tribuit Christo ista omnia, ideo ipse est vita, justitia & benedictio, quæ naturaliter & substantia- liter Deus. Quare negantes divinitatem Christi amittunt tandem totum Christianismum, fiunt prorsus Gentiles ac Turca. Hæc B. Lutherus verè, piè ac graviter monet.

THE S. XXII. Quæ ut verissima sunt, ita religiosissimè cavendum est, ne doctrina de Christi divinitate in operibus Redemptionis ullo modo labefactetur. Etenim illic vel in minimis errare periculosissimum sanè est, atq; perniciosissimum. Uti vel ex illo crassissimo Calvinistarum errore non obscure percipitur, quando illi valorem satisfactionis Christi ita imminuunt, elevantq; ut eum juxta favorem Dei saltem acceptilatum & æstimatum statuunt, non juxta rigide justitiæ Dei regulam, uti Calvinus quidem eam in rem scribit lib. 2. Institutionum Christian. Relig. cap. 17. nura. 1. Equidem fateor, inquit, Si quis simpliciter & per se Christum opponere vellet judicio Dei, non fore merito locum, quia non reperietur in homine dignitas, quæ possit Deum promereri. Sed de profa-

profano isto Calvinistarum delirio alius dicendi locus erit. Hic saltem velim aures arrigant Novatores isti hodierni, qui disputant, *notitiam de divinitate Redemptoris non esse omni tempore necessariam, & supervacaneum esse ea super re digladiari.* Quinimo necessaria adeò est istius fidei explicita notitia, ut pueri quoq; in Catechismo sic informari debeant, ut è quæstion. Catechet. respondeant: **Wir sollen lernen / daß keine Creatur hat können gnug thun für vnser Sünde / denn Christus Wahrer GOTT vnd Mensch.**

THE S. XXIII. Hinc porrò & alterum facilè intelligitur, quod nempe *divinitas Mediatoris in V. T. explicitè revelata & cognita fuerit:* Hæc enim ex operibus Redemptor. supra citatis, non poterat non constare: & manifestis insuper V. Testamenti oraculis edocetur passim, nec non explicitè asseritur. Sic enim *Jehova Deus ait. Osea. XIII. v. 4. 5. 14. Ego sum Jehova Deus, & de potestate inferorum redimam eos, à morte redimam eos, ero mors tua ô mors, ero morsus tuus inferne: Jehova Deus est, qui absorbet mortem in victoriam. Esa. XXV. 8. Is ipse est vindex & Salvator. Esa. XXXV. v. 4. Redemptor noster, Sanctus Israelis Esa. XLIII. v. 14. cap. XLIV. v. 5. Robustus in Jacob, Salvator & Redemptor Jehova est Esa. XLIX. v. 25. 26. Cap. LX. v. 16. &c. Quæ vaticinia omnia ut de Christo disertè loquuntur, sic illis explicitè asseritur Redemptorem Generis humani esse verum Deum. Quo nomine eum colit & celebrat ecclesia Israelitica. Psalm. LXIIX. v. 20. 21. benedictus Dominus, qui quotidie nos onerat, & Deus salus nostra est. Deus nobis est Deus in salutem, & Jehova Domino sunt exitus ad mortem. Itemq; Esa. LXIII. v. 1. Christus celebratur magister ad salvandum, qui torcular calcavit solus in die ultionis, & anno redemptorum suorum.*

THE S.

THESES. XXIII. Quocirca tantum abest, ut fideles V. T. ignorarint Redemptorem Generis humani fore verum Deum, ut potius ejus divinitatem explicitè cognoverint. Falsum itaq; est, quod non nisi Implicitam Redemptionis notitiam habuerint. Falsum, quod ex operibus salutis à Messia præstandis non potuerint inferre, eum esse verum Deum. Et quid? si hoc ignorassent, nec in eum credere, nec fiduciam consequendæ salutis in eo ponere, nec ab eo vitam æternam sperare, potuissent. Jer. XVII. v. 5. Absit, ut hoc statuamus. Sic enim nec salvari potuissent, cum sine fide in Christum nemo Salvetur unquam. Verè scribit Sanctus Hilarius lib. IX. de Trinitate pag. 116. Nescit planè vitam suam, nescit qui Jesum Christum, ut verum Deum, ita & verum hominem ignorat, & ejusdem periculi res est, Christum Jesum vel Spiritum Deum, vel carnem nostri corporis denegare. Et paulò post: Hæc hæc humana beatitudinis fides vera est, Deum & hominem prædicare, verbum & carnem confiteri: neq; Deum nescire, quod homo sit, neq; carnem ignorare, quod verbum sit.

THESES. XXIV. Sed abrumpenda hæc tela est, cum chartarum angustia plura non capiat. De reliquis in seqq. disput. *ὁὐ* *Θεῶ* agemus. Unum addo & concludo:

Qui fide salvificâ crediderunt in Christum, & fiduciam salutis consequendæ in eo collocarunt, illi eum ceu verum Deum cognoverunt. Objectum enim fidei non nisi solus Deus est.

Atqui fideles V. T. fide salvificâ in Christum crediderunt & fiduciam salutis consequendæ in eo collocarunt. *εὐδολον*.

Ergo fideles V. T. Christum, ceu verum Deum, cognoverunt. Tantum est, quod hac vice adversariis nostris opponere voluimus. Horum furori, ait S. Hilarius lib. 1. de Trin. pag. 6. Edit. Basiliens. Anno 1570. respondere animus exarsit: recolens hoc vel præcipuè sibi salutare esse, non solum in Deum credidisse, sed etiam in Deum Patrem: neq; in Christo tantum sperasse, sed in Christo Dei filio: neq; in creatura, sed in Deo creatore ex Deo nato.

Soli Redemptori, Christo, Vero Deo, Gloria in secula seculorū. Amē.

05 A 441

ULB Halle

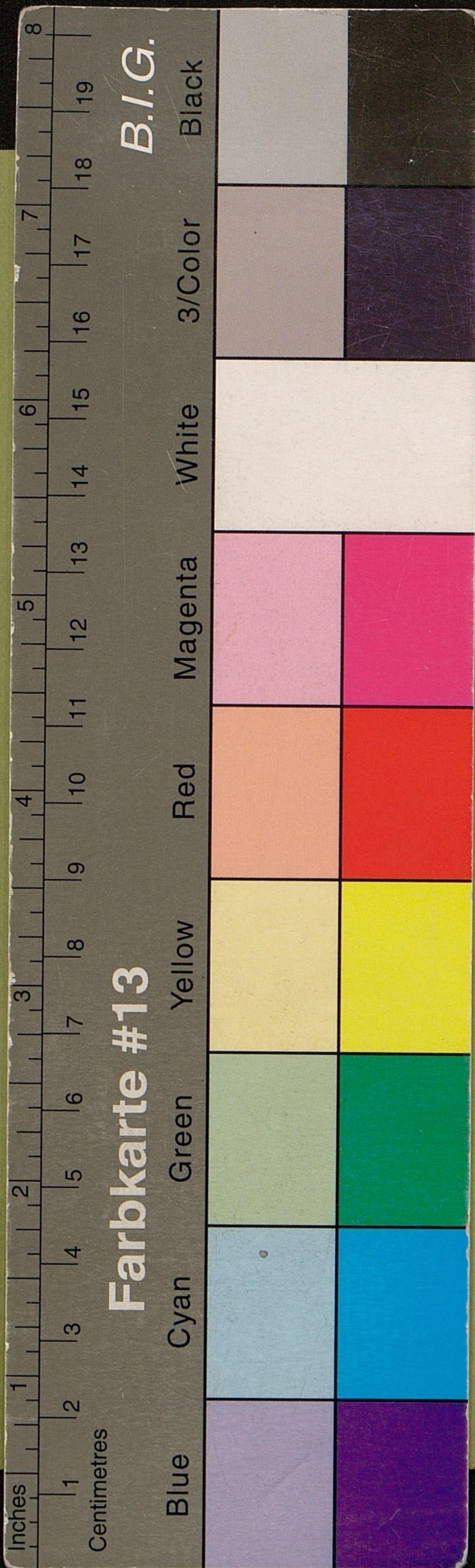
3

004 208 900

DM

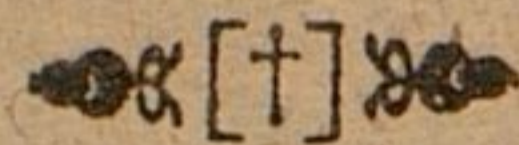

IN NOMINE JESU.
DISSERTATIO SACRA
De
REDEMPTORE
GENERIS HUMANI, CHRISTO
JESU, EJUSQUE OFFICIO, SA-
TISFACTIONE, AC MERITO.

Quam
Christo Redemptore docente,
In
Florentissima Wittebergensi Academia,
SUB PRÆSIDIO
VIRI
DN. JOHANNIS SCHARFII,
SS. Theolog Doctoris, ejusdemq; Professoris Ordina-
rij, celeberrimiq; , nec non alumnorum Elect. Ephori &c.
DN. Præceptoris , Promotoris , ac Patroni omni honoris ac
debitæ observantiæ cultu ætatem prosequendi,
Publico modestoq; Eruditorum submittit
Examini

M. JOHANNES TECLenburg,
BUTZFLEDA-Stadensis.
In majori Theologorum Auditorio,
Ad diem 18. Aprilis horis matutinis.

WITTEBERGÆ,
TTPIS JOHANNIS HAKEN, M DC L.